

Największy pisarz argentyński

Ricardo Piglia (ur. 1940) to jeden z najśłynniejszych i najbardziej cenionych przez krytykę współczesnych pisarzy latynoskich. Autor kilku tomów opowiadań i esejów oraz pięciu powieści, z których po polsku ukazały się *Sztuczne oddychanie* (1980), będące rozrachunkiem z trwającą w Argentynie do 1983 roku dyktaturą wojskową oraz *Spalona forsa* (1997), powieść detektywistyczna z gatunku *hardboiled*.

Cechą charakterystyczną pisarstwa Piglii jest – odziedziczona bez wątpienia po Borgesie – tendencja do mieszania fikcji i krytyki literackiej: na kartach jego powieści dyskutuje się zażarcie o literaturze, głównie za sprawą Emilia Renzi, powracającego w kolejnych tekstach *alter ego* autora. W wywiadzie znacząco zatytułowanym *Używanie Borgesa*, Piglia deklaruje: „pisarz musi przede wszystkim wypracować to, co nazywam *strategiczną lekturą*, a która polega na stworzeniu przestrzeni czytania dla własnych tekstów”. W jakiej tradycji się umieszczam? Z jakiej perspektywy literackiej opowiadam? – oto podstawowe pytania w uniwersum literackim Piglii. Stąd także jego dbałość o tworzenie własnych prekursorów – nieustannie rewiduje kanon argentyński, by opracować nowe strategie interpretacyjne dla tekstów klasycznych. Jego odczytania Jorge Luisa Borgesa, Roberta Arlta, Dominga Faustina Sarmienta czy Witolda Gombrowicza same stały się na tyle kanoniczne, że mówi się o „systemie Piglii” na określenie sposobu czytania argentyńskiej tradycji literackiej, dominującego tak w krytyce akademickiej, jak popularnej. Autorytet Piglii sprawia, że jego lektura Gombrowicza określa podstawowy kontekst interpretacji dzieł Polaka w Argentynie, które czyta się tam *poprzez* Piglię, przyjmując za punkt wyjścia „wyczytany” przez niego korpus znaczeń. Z właściwą sobie przesadą nazywa autora *Ferdydurke* „największym pisarzem argentyńskim”, przenikliwie wskazując przy tym na jego związki z literaturą tamtego regionu: kwestię wygnania, tożsamości narodowej, języka i stylu literackiego.

Piglia poświęcił Gombrowiczowi kilka tekstów krytyczno-literackich: pierwszy i najśłynniejszy to powieść *Sztuczne oddychanie* (w której za postacią Tardewskiego kryje się właśnie autor *Trans-Atlantyku*), mniej znane są

* Uniwersytet Łódzki, Katedra Filologii Hiszpańskiej.

trzy późniejsze eseje – *Czy istnieje powieść argentyńska?* z 1986 roku (polski przekład w „Literaturze na Świecie” 2001, nr 4, ss. 65–71), *Teoria spisku* z 2006 roku oraz *Pisarz jako czytelnik* z 2008 roku, którego fragment drukujemy w niniejszym numerze.

SUMMARY

Ewa Kobyłecka-Piwońska

The greatest Argentinian writer

The paper presents Ricardo Piglia (b. 1940), one of the greatest writers of Latin America, and discusses his interest in Witold Gombrowicz.